
Alexandri
TEATRU

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ÂNTÊIA

TEATRU

VOLUMUL II.

VODEVILURĬ.

(al Operelor complete Vol II.)

Republica Socialistă Română
BIBLIOTECA CENTRALĂ DE STAT

BUCUREȘCĬ
Editura Librăriei SOCECŬ & Comp.
7. Calea Mogoșoei 7.
1875

DRUMUL DE FER

PERSOANE:

Mama **Balaşa**, jupâneasă bĕtrână cu fes alb, testemel, paftale, etc.
Cuconul Matachi **Nalbă**, proprietar.
Adela, fiĭca luĭ Nalbă.
Radu, inginer topograf.
Cucoana **Caliopi**, vĕduvă.
Kir **Manole**, arendaş.
Manolachi, fiĭul seŭ.
Ioana, fată în casă.
Sava, tênĕr ţigan.

DRUMUL DE FER

COMEDIE CU CÂNTICE ÎNTR'UN ACT

Scena se petrece în Moldova, la o moşie pe malul Siretuluĭ, în anul 1868.

Teatrul reprezintă un salon de ţeră, simplu mobilat. Treĭ uşĭ în fund, în stânga şi în drépta; o feréstă în fund; o canape în stânga şi alta în drépta, pe planul întêĭ.

SCENA I.

Ioana (şede la pământ răzimată de canapeoa din stânga şi coase la gherghef.)

Arde-mĕ, frige-mĕ,
Pe-un cărbune pune-mĕ;
De mĕ'ĭ pune pe-un cărbune
Ibovnicul nu 'ţĭ-oĭŭ spune...

Ardĕ'l focu gherghef, şi pe cine m'o pus sĕ cos la el! Cât ĭĭ ţiulica de mare şĕd cu trupu ghemuit şi cu picĭoarele sgârcite... 'Mĭ-am cĭuruit degitile cu acu... Na!.. ear' s'o rupt aţa!.. Unde 'ĭ gĭupineasa Bălaşa sĕ 'nceapĕ ear' a bodogăni... (imitând pe Balaşa) Batĕ-te-ar

Sava. — (gâdilind pe Ioana) Ean așa.

Ioana. — (rîțând) Dă'mĭ pace, măĭ, nu mĕ gâdili.

Sava. — Ba nu...

Ioana. — Ședĭ binișor, nebunule, că, ḑĕŭ, te 'mpung cu acu.

Sava. — Măcar și cu sula sĕ daĭ.

Ioana. — Na, blăstĕmatule. (îl înpunge.)

Sava. — Aoleŭ! M'aĭ ucis!

Ioana. — Satură-te de gâdilit fetele.

Sava. — Sĕ mĕ satur?.. Na. (serută pe Ioana.)

Ioana. — (apĕrându-se) Eleĭ! bădică... ce facĭ?

(Balașa se ivesce la ușa din drépta și 'ĭ vede.)

SCENA III.

Ioana, Sava, Balașa (cu o mătură în mână.)

Balașa. — Cine se hîrjonește aicĭ?.. Eaca bălaurĭĭ... (se apropie pe furiș și lovesce pe Sava cu mătura) Na, hîrjoană, bălțatule!

Sava. — Aoleŭ!

Balașa. — A! tĕlharĭule, vĭĭ sus de stinghireștĭ fata de la gherghef? Na, na, spurcatule!

Sava. — Aoleŭ, aoleŭ! (fuge prin fund.)

Balașa. — Tacĭ, baragladină, că trezeștĭ boĭerĭu. Stăĭ pe loc, stăĭ! (îl alungă.)

Sava. — (în parte, eșind) Calu draculuĭ!

Balașa. — Las' că mi'ĭ încăpea tu 'n mână, cĭoroĭule! (Ioaneĭ) și tu spanchĭe, cum de te hlizescĭ cu țiganiĭ din curte, ha?

Ioana. — (cu frică) Gĭupineasă...

Balaşa. — Ce-aĭ ţis? Cum aĭ cârlit?

Ioana. — N'am ţis nimică, gĭupineasă.

Balaşa. — (ecsaminând ghergheful) Ean priveşte, lucru'ĭ aista? Vaĭ! unflate-ar Rusaliile!.. Ce-aĭ ţis?

Ioana. — Nimică.

Balaşa. — Sĕ nu 'ţĭ aud clanţu... Haĭ, lasă ghergheful şi mergĭ de freacă boĭerĭu pe picĭoare.

Ioana. — D'apoĭ boĭerĭu doarme.

Balaşa. — Dacă doarme, du-te de'l apără de muşte cu apărătoarea cea de păun... Haĭt'... cară-te de-aicĭ, şi doar' 'l-ĭĭ gâdili pe la nas cu penele, c'apoĭ atâta 'ţĭ trebuĭe.

Ioana. — (în parte, eşind prin stânga) Of! îmĭ vine sĕ ĭeŭ lumea 'n cap!

SCENA IV.

Balaşa. — Un păcat cu nişte ţigani! de nu s'arŭ teme de sfêntu Neculai cel din cuĭŭ, arŭ da foc casiĭ. Noroc că 's eŭ pe-aicĭ, căcĭ bĭetu cuconu Matachi, de şi se crede ĭute ca muştarĭu, bine 'l-o poreclit cine 'ĭ-o ţis Nalbă... ĭĭ bun de fert în oală şi de făcut oblojele cu dînsu; n'are vlagă 'n el nicĭ de-o liţcae... De-aceea 'l-o scos din minte gaiţa cea de cucoana Caliopi cu ohtoicurile sale de la fteatru. Auţĭ ghĭuju! În loc sĕ 'şĭ batĕ capu ca sĕ mărite pe duduca, el umblă sĕ se 'nsoare. Sĕ se 'nsoare, când ĭĭ bătut de brumă ca un sbârcĭog. Poftim! ca şi când eŭ, Bălaşa, la vrîsta me, aşĭ

face cu ochĭu logofeţilor... s'ar prinde ca nuca 'n părete şi m'arŭ rîde şi cĭoarĕle de pe gard... Nu ţic... am fost şi eŭ când am fost; dar' acum priveşte, par' că 's un testemel vechĭŭ şi clătit în leşie clocotită.

Pe când Ruşiĭ ceĭ cu códă,
Pentru inimĭ aveam nadă,
Nurĭ, taclĭturĭ, fesfesele;
Ş'acum am numaĭ sbêrcele.
Eram flóre trandafir
Ş'am ajuns frunţă de ştir;
Eram dragă la orĭ cine,
Ear' acum fugŭ toţĭ de mine.

Înainte m'alintam
Şi pe tinerĭ încântam;
Ear' acum nu'ĭ maĭ încânt,
Ci de frigurĭ îĭ descânt.
Ah! amar, amar de vĭeaţă!
Fost-am foc ş'acum sûnt gheaţă,
Fost-am mândră, când am fost;
Ş'am ajuns un lucru prost!

Apoĭ dă! ce sĕ facĭ? Vremea vremueşte, floarea se pêrleşte. Aşa 'ĭ lumea, bat'o s'o batĕ!..

(îşĭ şterge ochiĭ şi'şĭ suflă nasul tare.)

SCENA V.

Balaşa, Adela (vĭind din drépta.)

Adela. — Mamă Balaşă.

Balaşa. — (cu dragoste) Ce este, Adeluţa mamiĭ?

Adela. — Am zărit de la fereastă vr'o douĕ trăsurĭ coborînd délul spre sat.

Balaşa. — Or fi niscaĭva musafirĭ. . . poate chĭar veciniĭ moşieĭ matale.

Adela. — Of! de n'arŭ maĭ fi ear *kir* Manole cu fĭĭul seŭ cel nesuferit!

Balaşa. — Şi cu gaiţa cea de cucoana Caliopi, care m'o asurdit cu mĭorlăiturile sale nemţĕştĭ. Bat'o concina!. . . mare strĕchietă'ĭ.

Adela. — Şi pretenţioasă.

Balaşa. — Aşa; are niştе apucăturĭ de stăpână, carе mĕ strîngŭ de gât; ea poronceşte aicĭ când vine, ca în casa eĭ. Ba încă în luna trecută nu'ĭ trăsnisĕ pin cap sĕ mĕ puĭe sĕ'ĭ gĭoc parola? Atuncĭ s'agĭungĕ!. . Am gĭucat, când am gĭucat, şi parola, şi cordeoa şi. . . dar' acu am alte de făcut, am de căutat de gospodărie, ca o gĭupinească bĕtrână ce sûnt.

Adela. — Şi de alintat pe mine; nu'ĭ aşa, mămucă?

Balaşa. — Şi de alintat pe mătăluţă, sufletu mamiĭ, că eŭ te-am înfăşăt, eŭ te-am legănat, eŭ te-am hărăcsît de spasmurĭ, eŭ te-am discântat di diochĭŭ, eŭ te-am crescut la sînu meŭ de-aĭ rĕsărit ca un crinişor. . . în cât băeţiĭ când te vĕdŭ, rĕmânŭ cu ochiĭ holbaţĭ ca niştе buhaĭ de baltă. (se pune pe canapе şi ĭea pe Adela pe genunchĭ) Apoĭ dă!.. Cum nu li s'or aprinde călcăile, bĭeţiĭ flăcăĭ, că asta'ĭ viorica măsiĭ, împĕrăteasa lumiĭ. Ce face? Nu eştĭ împĕrătească? Eau sĕ 'ndrĕznească cineva sĕ ḑicĕ ba, că 'l opăresc.

Adela. — (riḑând) Nu mĕ sui, mămucă, tocmaĭ în 'naltul ceruluĭ, c'or fugi de mîne toţĭ tinerĭĭ.

Balaşa. — Or fugi?.. pentru ce?

Adela. — De frică sĕ nu 'şĭ frângĕ gâtul, când or cerca s'ajungĕ pĕnă la mine.

Balaşa. — Şi 'ţĭ-ar părea rĕŭ, puişorule?

Adela. — (zimbind) Gâcĭ, mămucă.

Balaşa. — Am gâcit... 'Ţĭ-o căḑut tronc la inimă vr'un puşchĭŭ din Eşĭ.

Adela. — (coborînd ochiĭ) Ba... nu...

Balaşa. — Ba nu? [o sărută] Îngeraşu mamiĭ! Ean spune drept: tênĕr ĭĭ? frumos ĭĭ? bogat ĭĭ? boĭer mare'ĭ! 'nalt ĭĭ? subţire 'ĭ? are musteaţă rĕsucită? spune, drăgulică, nu'mĭ ascunde nimică... De-a fi cum îl chitesc eŭ, şi de 'ţĭ-a fi drag matale, sûnt în stare sĕ ţi'l aduc din fundu lumiĭ, călare pe prăjină.

Adela. — [sărutând pe Balaşa] Scumpă mămucă!

Balaşa. — Ţi'ĭ drag, ha?

Adela. — [ascunḑêndu'şĭ obrazul în sînul Balaşeĭ] Nu sciŭ...

Balaşa. — Ştiŭ eŭ... Şi când, şi cum, şi unde 'l-aĭ cunoscut?

Adela. — Acum douĕ lunĭ, sciĭ când am căḑut bolnavă de lungoare la Iaşĭ, la mătuşa me.

Balaşa. — Îmĭ aduc aminte, pĕcatele mele; cât pe ce o fost sĕ nebunesc, când am aflat că te-o găsit în primejdie de moarte. [îndulŏşându-se] Sĕ moarĕ turturica măsiĭ? Maĭ bine m'ar fi rîdicat pe mine Dumneḑĕŭ... tot îs o bĭată babă... 'Mĭ-am trăit traĭu, 'mĭ-am mâncat mălaĭu... Ce'mĭ rĕmâne?.. De aḑĭ pĕnă mânĭ... [îşĭ suflă nasul] Eĭ, şi? nu'ţĭ uĭta cuvinţelu.

Adela. — În timpul periodului celuĭ maĭ dureros a

bóleĭ, pe când nu maĭ aveam consciinţă de nimic pe lume, m'a vegheat ḑi şi noapte un tênĕr...

Balaşa. — Doftor?

Adela. — Ba nu... un tênĕr inginer topograf.

Balaşa. — Potograf!.. Cum asta?

Adela. — Ca amic din copilărie a vĕruluĭ meŭ, el venea în toate ḑilele în casa mătuşeĭ mele, unde mĕ aflam.

Balaşa. — (în parte) Înţĕleg.

Adela. — Şi din ora ce m'am îmbolnăvit, el n'a voit sĕ se deslipească de lângă patul în care sufeream. Ah! mămucă, cu ce îngrijire m'a căutat! cu câtă răbdare, cu câtă ĭubire frăţească a petrecut ḑile întregĭ la capul meŭ, fără a închide ochiĭ! De-aşĭ trăi o sută de anĭ, nu voĭŭ uĭta că'ĭ sûnt datoare cu vieaţa.

Balaşa. — Bun suflet de potograf!

Adela.

Precum veghează o mamă bună
Lângă copilul ce 'ĭ adormit,
Astfel cu mine stând împreună,
De ghĭara morţiĭ el m'a ferit!

Prin vĕlul negru de suferire
Ca pe un înger îl zăream eŭ,
Şi de atunce dulcea'ĭ privire
Ades îngână sufletul meŭ.

Balaşa. — Înţĕleg, înţĕleg... ţi'ĭ drag îngeru; îl veḑĭ prin vis... el îţĭ face iţiĭ. Apoĭ dă!.. tinereţa... inima... Aşa sûntem noĭ, partea femeească... slabe de oţele... Şi cum îl chĭamă pe îngeru cel potograf?

Adela. — Radu.

Balaşa. — Radu?.. frumuşel nume... Şi unde 'ĭ el acu?

Adela. — (tristă) Nu sciŭ, mămucă... De când m'am întors aicĭ la moşiea tatăluĭ meŭ, n'am maĭ avut nicĭ o scire despre dînsul.

Balaşa. — Nu te măhni, puişorule, că'ţĭ spune mătuşa 'ndată unde se află Fĕtu-frumos. Am sĕ'ţĭ trag în cărţĭ. (scoate o păreche de cărţĭ din sin).

Adela. — (veselă) Ean sĕ videm ce-or spune cărţile.

Balaşa. — Ele 'sŭ gura adivĕruluĭ... stăĭ sĕ le menesc.

(Amestecă cărţile, apoĭ le apropie de gură şi ḑice:)

„32 de cărţĭ, bine ştiţĭ, bine gâciţĭ, bine sĕ eşiţĭ. „Cum o ştiut cel ce v'o zugrăvit în roş, în negru, în „albastru, aşa şi voĭ sĕ'mĭ spuneţĭ cu dreptu; dac' a fi „sĕ fie bucurie şi cununie, sĕ cadĕ drum în drum, dar „în dar, inimă 'n inimă; ear' de nu şi nu, sĕ vĕ sufle „vêntu, sĕ vĕ 'nghitĕ pămêntu.“ (pune cărţile pe canape Acu taĭe cărţile, duducă. (Adela taĭe cărţile; Balaşa aşeaḑă cărţile.)

Balaşa.

Riga de caro, ĭea séma,
Cade tocmaĭ lângă dama!
Treĭ ochĭ, drum! şi maĭ la vale
Asul, casa dumnitale.
Lângă as, privesce, vine
Un valet de roş... pre bine!
Apoĭ şepte... bucurie;
Apoĭ ḑece... cununie.

Adela. — Cununie?

Balaşa. — Cununie!.. Noroc sĕ dee Dumneḑĕŭ.

Adela. — Eleĭ! mamă Balaşă, ḑicĭ c'are sĕ vie?

Balaşa. — (arătând cărţile) Eată'l cole... Eaca, îl văd viind ca vêntu şi ca gându... Na! can ascultă.

(Se audŭ afară pocnete de surugiŭ.)

Adela. — Se aude o postă.

Balaşa. — El a fi... potografu!

Adela. — Vaĭ de mine! Cum mi se bate inima!

Balaşa. — (strîngêndu'şĭ cărţile) Nu fiĭ copilă, Adeluţă. Mergĭ în odaea matale de te maĭ liniştеşte, că 'l-oĭŭ primi eŭ cum se cade; fugĭ ĭute.

Adela. — (pe pragul uşiĭ) Mamă Balaşă, n'ar fi maĭ bine sĕ şed cu d-ta?

Balaşa. — Nu, drăguţă, sĕ nu'ĭ dăm obraz... Las' pe mătuşa, că ştie ea ce face... Mergĭ.

(Adela ese prin dreapta.)

Balaşa. — Sĕ te văd, Bălaşo... acu 'ĭ acu... Ean sĕ'mĭ maĭ dreg fĭongu de la testemel.

SCENA VI.

Balaşa, Manole (intră prin fund.)

Manole. — Bine-am găsit, gĭupineasă.

Balaşa. — Pĭeĭ drace!.. Da de unde-aĭ eşit de-odată popâc, *kir* Manoli? Aşteptam pe riga de caro, şi 'mĭ esă cel de ghindă.

Manole. — Ce ghindă? ce vreĭ sĕ ţicĭ?

Balaşa. — Nimică... Te 'ntreb de unde viĭ?

Manole. — Vin de la moşie de la Bursucenĭ, cu fiĭul meŭ Manolachi, ca sĕ facem visită luĭ cuconu Matachi. Ce face cuconu Matachi?

Balaşa. — Doarme. (în parte) Cum dracu de m'o înşĕlat cărţile?

Manole. — Doarme!.. rĕŭ face. Somnu lung îĭ damlagiŭ. Am cunoscut un băcal, pe *kir* Sfetcu la 1834, ba mĕ 'nşĕl... la 1835... Ce ţic eŭ?.. la 1830... adică nu ştiŭ bine; mi se pare însă că era pe la 1835. Însfĕrşit fie: Am cunoscut la 1834... asta... la 1835...

Balaşa. — Ear' te-aĭ încurcat în socotele, după obiceĭŭ?

Manole. — Nu 'nţĕleg, soro, ce-am păţit de vr'o 20 de anĭ încoacĭ, sûnt cam uĭtit.

Balaşa. — Tinereţa... Dar' unde-o rĕmas cuconaşu d-tale, Manolachi?

Manole. — Manolachi? de Manolachi mĕ 'ntrebĭ?.. s'o oprit lângă eaz ca sĕ 'npuşte nişte răţe. Îĭ un vênător... groaznic... Almintere un copil blând şi nevinovat ca o fată mare. Aĭ crede, gĭupineasă... că la vrîsta luĭ... (voĭesce sĕ 'ĭ vorbească taĭnic la ureche.)

Balaşa. — (depărtându-se de Manole) Par' că s'o trezit boĭerĭu. (ascultă la uşa din stânga.)

Manole. — De-aceea am hotărît sĕ 'l însor, şi 'ţĭ mărturisesc că 'mĭ-am pus ochĭu pe duduca Adela. Ce ţicĭ d-ta, gĭupineasă?

Balaşa. — Adela?.. şterge-te pe buze, *kir* Manoli.

Manole. — Pentru ce?

Balaşa. — Adeluţa nu 'ĭ de obrazu d-voastrĕ... adică sĕ nu bănueştĭ.

Manole. — Eaca! Nu cumva 'ĭ cu ste 'n frunte?

Balaşa. — Ba cu ste; aşa sĕ ştiĭ... Eŭ am cres-

cut-o, eŭ am hărăcsit-o, eŭ am înflorit-o ca pe-o garofiță; eĭ îĭ trebuĭe alt soĭŭ de bărbat, nu ca de-al de...

Manole. — Ce ca de-al de?.. Și eŭ 'l-am crescut pe Manolachi ca pe-o... cum aĭ ḑis? care floare?

Balaşa. — Ba că chĭar, 'l-aĭ crescut cu ţiganiĭ.

Manole. — Eĭ! ş'apoĭ? ce-o eşit de-acolo?

Balaşa. — O eşit un obraznic, şi altă nimică.

Manole. — Na... Pricep acu de ce eştĭ supĕrată pe el... pentru că 'ţĭ-o înpuşcat motanu cel alb?.. Apoĭ dă... îl sgâriese pe nas.

Balaşa. — Pĕcat că nu i 'l-o frânt de tot.

Manole. — Mare pagubă! un motan!.. dacă 'mĭ aduc aminte... pe vremea Ruşilor, la 1828 am avut în gazdă un ofiçerĭŭ de cazacĭ... La 28 o întratŭ Moscaliĭ?.. ba la 29... dar, la 29... Aşa, cum îţĭ spuneam, gĭupinească, la 1828... asta... la 1829...

Balaşa. — Ear' te-aĭ încurcat.

Manole. — Ba nicĭ de cum. N'o întrat Prozoroţki la una-mie-opt-sute...

Balaşa. — Doĭspreḑĕce.

Manole. — Cum?.. la 1812.

Balaşa. — Tocmaĭ, Ruşiĭ ceĭ cu coadă.

Manole. — Ba fără coadă...

Balaşa. — Ba cu coadă. Adă'ţĭ bine-aminte.

Manole. — Ean să videm, ean să videm. Eŭ am înplinit 50 de anĭ la sfêntu Ilie. De la 1812 pĕnă aḑĭ sûntŭ 56 de anĭ aproape... Care vra să ḑică, aşĭ fi venit pe lume cu 6 anĭ înaintea naşteriĭ mele? Mare minune!

Balaşa. — Maĭ aşa... Acum aĭ nimerit.

Manole. — Însă... dă'mĭ voĭe; dacă m'am născut la una mie ş'atâta... (stă pe gânduri.)

Balaşa. — Ce'ţĭ maĭ baţĭ capu de geaba, omule? Vreĭ să ştiĭ curat de câţĭ anĭ eştĭ?

Manole. — De câţĭ?

Balaşa. — De 68.

Manole. — 68! Cum, Doamne eartă-mĕ!

Balaşa. — 56 şi cu 12, cât facŭ?.. taman 68. Dacă nu mĕ creḑĭ, cată-te 'n gură.

Manole. — (intrigat) Sĕ fiŭ oare aşa de bĕtrân? (numeră pe degete.)

Balaşa. — (în parte) Ean priveşte socru pentru Adela. Ama! cap de cuc.

SCENA VII.

Balaşa, Manole, Manolachi.

Manolachi. — (intră prin fund, spăriet) Băbăiţă, băbăiţă...

Manole. — Ce este, copile?

Balaşa. — (în parte) Auḑĭ, copil!.. Coşcoge nagâţ!

Manolachi. — Eaca şi Baba-Cloanţa!.. Ce facĭ, Cloanţo?

Balaşa. — Ce sĕ fac, gogu mamiĭ... te privesc şi rîd.

Manolachi. — (mânios) De mine?

Manole. — Ean lasă, bobocu tatiĭ, nu te maĭ aprinde... destul de aburit aĭ venit de-afară...

Manolachi. — M'am sfădit cu un domnişor, colo în capĕtul grădiniĭ.

Manole. — Un domnișor? Cine să fie, și ce făcea el acolo?

Manolachi. — Zugrăvea nu știu ce cu plumbul pe hârtie. Mă luasăm după o turturică cât cole, cât cole! Când să trag în ea, mă trezăsc cu domnișorul cela în dreptul pușții; îi strig să se dee 'ntr'o parte, el începe a rîde; eŭ mă mâniŭ, el mă numește păstîrnac și mă amenință că 'mĭ-a rupe urechile. Atuncĭ m'am făcut foc ș'am alergat în casă, băbăiță. Eau așa.

Balașa. — Viteazu mamiĭ! Să gĭurĭ că se trage din Cĭubăr Vodă, care 'l-o mâncatŭ guzganiĭ.

Manolachi. — (furios) Cĭubăr Vodă?

Manole. — (intrigat) Cĭubăr Vodă!

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Ioana.**

Ioana. — Gĭupineasă, s'o trezit boĭerĭu.

Balașa. — S'o trezit? Duceți degrabă dulceți și cafe. (ese prin fund, strigând) Savo, Savo, adă apă proaspătă de la șipot. Savo, da unde te-aĭ ascuns, bălaure?

Manole. — Cuconu Matachi îĭ în etac?

Ioana. — (arătând în stânga) Aicĭ.

Manole. — Mă duc să'ĭ ḑic ḑiua bună. Manolachi vin' cu mine să sărutĭ mâna luĭ cuconu Matachi. (intră în odaea din stânga.)

Manolachi. — Eaca viŭ, băbăiță. (merge până la ușa din stânga după tatăl seŭ, apoĭ se întoarce răpide și apucă pe Ioana de mână.)

Nalbă. — Eleĭ! *kir* Manoli, cum se poate sĕ 'mĭ daĭ nişte preţurĭ atât de proaste? D-ta ştiĭ să 's ĭute, şi viĭ nitam, nisam sĕ mĕ ĭeĭ în triĭ parale.

Manole. — Nu se 'ncape mânie la negoţ, cucoane Matachi. Îţĭ dau preţul obicĭnuit.

Nalbă. — Ce felĭŭ? ĭmĭ daĭ 50 de leĭ pe chila de grâŭ, când chila se vinde 120 de leĭ în Galaţĭ?

Manole. — Aşa este; însă unde puĭ chiriea de-aicĭ pĕn' la Dunăre? Cărăuşiea 'ĭ scumpă, şosele maĭ n'avem, şi pĕn' agĭungŭ productele la malul Dunărĭĭ, câte care se sfarmă, câţĭ boĭ se desghină şi morŭ, câtă pâne se perde! Nu ḑic, dac'amŭ avea un drum de fer, ci că ne-ar căra roada pământuluĭ în străinătate, cât aĭ bate 'n palme, şi noĭ proprietarĭĭ amŭ câştiga câte 50 la sută, numaĭ din cărătură... însă fiind că n'avem drumurĭ de fer...

Nalbă. — Drumurĭ de fer?.. ear' mĕ ĭeĭ în triĭ parale, *kir* Manoli?..

Manole. — Ba nicĭ gândesc.

Nalbă. — D-ta creḑĭ în poveştĭ de-acele?

Manole. — Cred, nu cred; aşa aud vorbind lumea, aşa ḑic şi eŭ; 'ţĭ-o vênd în cât am cumpĕrat-o.

Nalbă. — Palavre françusescĭ, *kir* Manoli, palavre françusescĭ. Las' pe alţiĭ sĕ plece urechea la ele; dar' nu noĭ, oamenĭ cu toată gĭudecata.

Manole. — Fie! Noĭ sĕ ne căutăm de treabă, maĭ bine, ca nişte părinţĭ bunĭ. Cucoane Matachi, una şi bună: Vreĭ sĕ ne 'ncuscrim împreună?

Nalbă. — Cum asta?

Manole. — Cununând pe Manolachi al meŭ cu Adela d-tale? De primeştĭ, îţĭ daŭ doĭ galbinĭ pe chila de grâŭ, pe loc.

Nalbă. — (atins) *Kir* Manoli... mĕ superĭ! Copila mea nu 'ĭ de dat adalmaş.

Manole. — Breee! că ĭute-aĭ maĭ fost! Cine 'ţĭ pomeneşte de adalmaş? Eaca băetul, veḑi'l, îĭ frumos, ţapĕn, cu duh, ş'apoĭ âncă una, care n'aĭ crede-o... Pune'ţĭ în gând... că la vrîsta luĭ... (voĭesce sĕ vorbească la urechea luĭ Nalbă.)

Nalbă. — (ne ascultând) De câţĭ anĭ îĭ?

Manole. — De 21... asta... de 22... ba de 21.

Nalbă. — Nu 'ĭ prea tênĕr de 'nsŭrat?

Manole. — Eĭ, dragă cucoane Matachi, nu ştiĭ, mâncarea de dimineaţă şi 'nsuratul de vreme... Ş'apoĭ noĭ eramŭ maĭ în vrîstă când ne-amŭ căsătoritŭ? Eŭ am gĭucat Isaiea la 1821, când cu rĕsmiriţa.

Nalbă. — Şi eŭ la 1825.

Manole. — La 21 o fost rĕsmiriţa?.. ba la 1820.

Nalbă. — (urmându'şĭ gândul) Ba nu la 25, ci la 24.

Manole. — Ce felĭŭ la 24? La 1821 saŭ 20, pe cât îmĭ aduc aminte, întrase Ipsilant în ţară.

Nalbă. — Ea lasă, frate, c'am însĕmnat în ceaslov; m'am cununat spre sfinţiĭ Aftanase şi Chirilă.

(Staŭ amêndoĭ afundaţĭ în gândurĭ.)

Manolachi. — (în parte) Îsŭ afundaţĭ în calendar. Acu 'ĭ vreme de fugit. Pe-aicĭ mi'ĭ drumul la Bucureştĭ. (ese pe furiş prin fund.)

Nalbă. — (trezindu-se) Bine ḑiceam eŭ, *kir* Manoli, la 1825.

Manole. — (vorbind o dată cu Nalbă) Bine ḑiceam eŭ, cucoane Matachi, la 1821.

(Se aude afară o trăsură de poștă.)

Nalbă. — Ce s'aude?

Manole. — O poștă.

Nalbă. — Cine sĕ fie?

(Se audŭ rulade italiene afară.)

Nalbă. — Aud glasul cucoaneĭ Caliopi.

Manole. — Cu adevĕrat.

Nalbă. — (cu bucurie, în parte) Ea 'ĭ! privighitoarea mea.

Manole. — Eat'o!.. Dar' unde 'ĭ Manolachi?

SCENA XI.

Nalbă, Manole, Caliopi (în costum de voĭagiŭ, intră prin fund.)

Caliopi (se închină, fredonând după ariea: „Bona sera" din *Barbierul de Seviglia:*)

Buna ḑiua dumnitale
Buna ḑiua îţĭ doresc.
Eată după lungă cale
Cu plăcere-aicĭ sosesc...

Nalbă. — Sĕrut mâna matale, cucoană Caliopi; dar' ce vĕnt fericit te-o adus pe la noĭ... De unde?

Caliopi. — De unde? tocmaĭ de la Bucurescĭ.

Nalbă. — Tocmaĭ de-acolo?

Caliopi. — Am avut un proces cu posesorul la Ca-

saţie, ş'acum întorcêndu-mĕ acasă, m'am abătut pe la moşiea d-tale. Ḑi că nu 's gentilă.

Nalbă. — (serutându'ĭ mâna) Eştĭ o zină... Îmĭ spunea inima c'aĭ sĕ viĭ. Te-am visat.

Caliopi. — Dovadă că aĭ o inimă care nu minte, cucoane Matachi; de-aceea am şi primit fără sfială curtea d-tale.

Nalbă. — (serutându'ĭ amêndouĕ mânile) Afrodito!

Caliopi. — Afrodită... dar!.. însă cât pe ce era sĕ nu 'ţĭ maĭ veḑĭ Afrodita.

Nalbă. — Vaĭ de mine! Cum?

Caliopi. — Închipuiţi-vĕ că, de la Bucurescĭ şi pĕn' aicĭ am pus şĕse ḑile, m'am prăvălit de şĕse orĭ, ş'am agĭuns cu gĭumătate de suflet. Cât n'omŭ avea drumurĭ de fer, tot de-aceste o sĕ păţim.

Nalbă. — Da ce-aĭ păţit, îngeraşule? spune.

Caliopi. — Ce-am păţit? Ascultaţĭ:

Ah! ce-am păţit
Ce-am pătimit
Aicĭ pĕn' am sosit!
Oh! câte supĕrărĭ
Şi sdruncinărĭ!
Drumu 'ĭ stricat,
Caĭĭ 'sŭ căḑuţĭ şi surugiul bat;
Eĭ plecŭ de pe loc
Într'un noroc.
Eată c'ajungem la un deal;
Când sĕ 'l suim, cade un cal,
Ceĭ-l-alţĭ daŭ înapoĭ, trăsura dă de mal,

Caliopi. — Efectul amoriuluĭ, *kir* Manoli.

Manole. — A fi... prin urmare ştiţĭ una?.. haĭdeţĭ sĕ facem amêndouĕ nunţile 'ntr'o ḑi.

Caliopi. — Care amêndouĕ? şi d-ta vreĭ sĕ te 'nsorĭ?

Manole. — Ba, ferească Dumneḑĕu!.. doar' n'am căpchiet la vrîsta mea.

Nalbă. — (atins) Aud?

Manole. — Vorbesc de căsătoriea fiĭuluĭ meŭ, Manolachi, cu duduca Adela.

Caliopi. — Bună păreche... Sĕ trăească!

Manole. — Amin!.. Nu 'l-aĭ întêlnit pe Manolachi când aĭ sosit, cucoană Caliopi?

Caliopi. — El 'mĭ-a deschis oblonul trăsurieĭ, şi chĭar 'mĭ-a luat din mână sacul meŭ de drum, ca sĕ 'l aducĕ aicĭ.

Manole. — Trebuĭe sĕ vie acuş, păunaşul tatiĭ.

Caliopi. — (cam îngrijită) Bine-ar face, fiind că am nişte banĭ în sac (în parte) şi o corespondenţă de amor, foarte...

Manole. — Sĕ n'aĭ nicĭ o grijă, cucoană; sacul d-tale se află în mânĭ sigure. Manolachi îĭ un mĭeluţ nevinovat, un păunaş... Pune'ţĭ în gând, că la vrîsta luĭ... (voĭesce sĕ vorbească la urechea Caliopiĭ.)

Caliopi. — (fără a'l asculta) *Apropo*, cucoane Matachi, am întêlnit, pe la capĕtul liveḑiĭ, un păunaş străin care se furişa pe sub gard şi părea că studiea locurile... Cine 'ĭ?

Nalbă. — Nu ştiŭ.

Manole. — A fi poate obraznicul cela care 'ĭ-o ḑis luĭ Manolachi păstîrnac?

Caliopi. — Aducea de departe cu un amic a maĭoruluĭ...

Nalbă. — Care maĭor?

Caliopi. — (îngăĭmată) Maĭorul... Velinescu... din Bucurescĭ... un vĕr a rĕposatuluĭ...

Nalbă. — (cam cu îndoĭală) Aşa?

Manole. — (căutând pe fereastă) Eată'l!

Caliopi. — Maĭorul? Unde?

Nalbă. — (observând mâna Caliopiĭ, în parte) Eaca... eaca...

Manole. — Colo, pe movilă, în faţă cu casa.

Caliopi. — (alergând la fereastă) Maĭorul?

Manole. — Ba nu, păunaşu cel străin care ţiceaĭ că 'l-aĭ întêlnit pe sub gard.

Caliopi. — Bine ţicĭ... Ce face oare-acolo?

Manole. — Par'că scrie.

Caliopi. — Ba, par'că face sĕmne cuĭva din casă. Priveşte, cucoane Matachi, el pune acu mâna la ochĭ ca sĕ vadĕ maĭ bine.

Nalbă. — Sĕ nu fie Radu Anghel?

Caliopi. — Nu cred, că 'ĭ prea elegant îmbrăcat.

Manole. — Asta nu 'ĭ o dovadă.

Nalbă. — Apoĭ dar' cine dracu sĕ fie?

Caliopi. — Ha! am gâcit.

Manole şi Nalbă. — Ce?

Caliopi. — A fi vr'un tênĕr înamorat de Adela.

Manole şi Nalbă. — (împreună) Oare?

Caliopi. — Şi după pantomina ce 'l vĕd făcênd, aşĭ gĭura că 'ĭ în conrespondenţă cu dînsa.

Nalbă. — Cum? Adela?..

Manole. — Noră-mea...

Nalbă. — Să facă năsbutiĭ?

Manole. — Pĕn' a nu să mărita.

Nalbă şi Manole. — Nu se poate!

Caliopi. — Ba se prea poate. Cine-o ştie maĭ bine de cât mine?

Nalbă. — Aud? (în parte, nemulţemit) Hmm!

Caliopi. — Sss!.. tăceţĭ... hoţul s'apropie de gardul grădiniĭ.

Nalbă şi Manole. — Ce scop are?

Caliopi.

Priviţĭ, priviţĭ, cum 'naintează
Acel străin înamorat
Şi pe sub gard se furişează,
Chĭar ca un lup după vênat.
De aveţĭ voĭ amêndoĭ
Miros bun, nas de copoĭ,
Luaţĭ séma, pândiţĭ bine;
Eata lupul, lupul vine!
Eată lupul încruntat!
Eată lupul, lupul vine
Şi 'n grădină a intrat!

Toţĭ.

Eată lupul, pândiţĭ bine;
Eată lupul încruntat!
Luaţĭ séma, lupul vine
Şi 'n grădină a intrat!

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Balaşa.**

Balaşa. — (în parte) Eaca! ce s'o apucat?.. Nu cumva vreŭ sĕ s'arunce pe fereastră... (tare) Cucoane Matachi, ĭe sama sĕ nu cadĭ.

Caliopi. — Ha, ha! gĭupineasă Bălaşă, bine c'aĭ venit sĕ te complimentez de buna creştere a Adeleĭ.

Balaşa. — Bunătatea d-tale, cucoană.

Caliopi. — Frumoasă educaţie!

Balaşa. — Frumoasă... nu mi'ĭ ruşine.

Caliopi. — O copilă de părinţĭ bunĭ, sĕ se compromitĕ la vrîsta eĭ! Bravo! de cu vreme-a început!

Balaşa. — Ce face?.. Cum aĭ ḑis?

Caliopi. — Ḑic că aĭ abuzat de încrederea boĭerĭuluĭ.

Balaşa. — Ce-am făcut boĭerĭuluĭ?

Caliopi. — Aĭ abuzat...

Balaşa. — Buzat?.. Cine 'ĭ buzat? Cuconu?

Caliopi. — Nu te preface că nu 'nţĕlegĭ.

Balaşa. — (esasperându-se) Da ce sĕ 'nţĕleg, ce sĕ 'nţĕleg? Vorbeşte'mĭ creştineşte.

Caliopi. — (arătând pe fereastă) Cunoştĭ pe tênĕrul cela care se uĭtă 'n coacĭ cu ochĭanul?

Balaşa. — Care? Cel de colo?.. Sĕ 'l îngrop de 'l-am maĭ zărit pĕn' acu.

Caliopi. — Cu atâta eştĭ maĭ vinovată, gĭupineasă. Aĭ ochĭ şi nu veḑĭ manevrele Adeleĭ.

Balaşa. — Manevre?.. Ce manevre? Adeluţa mea face manevre? Puşche pe limbă'ţĭ, cucoană!

Nalbă. — (sever) Bălaşo!..

Caliopi. — Las'o, cucoane Matachi, s'o înfund cu minciuna. Gîupinească Bălaşă... priveşte cum tênĕrul face sĕmne într'acoacĕ. Aşă'ĭ? Cuĭ le face, mĕ rog?.. Dumitale? nu!.. mie? nu! luĭ cuconu Matachi? nu! luĭ *kir* Manoli? nicĭ atâta!.. prin urmare numaĭ Adeleĭ.

Balaşa. — El? sĕ îndrĕznească. . Adeluţiĭ mele?.. Aşteaptă, marţafoĭule, sĕ te 'nvĕţ eŭ a zădărî fetele. (merge la uşa din fund şi strigă) Savo! Savo!

Nalbă. — Da ce vreĭ sĕ facĭ?

Balaşa. — Veĭ videa d-ta... Savo!

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Sava.**

Sava. — (intrând prin fund) Aud, gîupineasă.

Balaşa. — Savo, veḑĭ pe domnişoru cel de colo?

Sava. — (la fereastă) Îl vĕd.

Balaşa. — Alergă îute de'ĭ spune că'l pofteşte boĭerĭul sus; ear' de n'a vra cumva sĕ vie, unflă'l în spinare şi'l adă aicĭ, hurduz, burduz.

Sava. — Bine, gîupineasă. (ese alergând.)

Nalbă. — Ce gând aĭ, Bălaşă?..

Balaşa. — Ce gând am? Vaĭ! batĕ'l aşa şi pe dincolo venetic! Auḑĭ, sĕ vie un puşchĭŭ din lume ca sĕ fure minţile copileĭ? Sĕ'mĭ smulgĕ garofiţa de la sîn ş'apoĭ sĕ fugă cu ea peste nouĕ mărĭ şi ţĕrĭ?.. Heĭ! doar' âncă n'o închis ochiĭ Bălaşa... N'am crescut-o eŭ, n'am

discântat-o eŭ, n'am hărăcsit-o eŭ de florĭ de cuc... Adeluţa 'ĭ a mea; n'are sĕ s'amestece nime unde nu 'ĭ ferbe oala... M'aţĭ auḑitŭ? Nime!

Nalbă. — Cum? nicĭ eŭ care 'ĭ sûnt tată?

Manole. — Nicĭ eŭ care am sĕ'ĭ fiŭ socru?

Caliopi. — Nicĭ eŭ care am sĕ'ĭ fiŭ maştigă.

Balaşa. — Nicĭ d-ta, nicĭ d-ta, nicĭ d-ta!.. Eŭ sûnt mama Adeluţiĭ, de când o murit rĕposata, Dumneḑĕŭ s'o erte! eŭ am învĕţat-o gospodărica. Auḑĭ? nu 'ĭ-am dat creştere bună?.. nu 'ĭ-am dat educaţie!

Dar' pentru gospodărie
Cine poate s'o întrécĕ?
Ca Adela cine scie,
Cine scie ca sĕ facĕ
Dulceţurĭ bune,
Vutcĭ de minune,
Păstrămurĭ, pască şi cozonac?
Şi aluaturĭ
Şi marinaturĭ
Şi cataifurĭ şi caimac?
Pohacĭ, plăcinte
Grase ferbinte
Sĕ le mănânce chĭar împĕraţĭ;
Varḑă, bulĭonurĭ
Dobă, jambonurĭ
Şi bujăniţă de muşchĭ svêntaţĭ.

Dar! bujăniţă!.. degeaba daĭ din umerĭ *kir* Manoli; poate că ştiĭ d-ta s'o facĭ maĭ bună? Cum aĭ ḑis?

Manole. — Da dă 'mĭ pace, gĭupineasă, că nu ḑic nimică.

Balaşa. — Apoĭ, eau sĕ te 'mpingĕ pĕcatu sĕ ḑicĭ din protivă. (caută pe fereastă) Eaca, nu se maĭ vede. 'L-a fi unflat Sava pe sus.

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, **Sava.**

Sava. — Gĭupineasă, 'l-am adus.

Toţĭ. — Unde 'l?

Sava. — Suĭe scările. (ese).

Balaşa. — Bine! Sĕ'l luăm la depănat.

Nalbă. — Ce sĕ'ĭ spunem? Cucoană Caliopi, sĕ'ĭ vorbeştĭ d-ta.

Caliopi. — Ba d-ta, cucoane Matachi, ca stăpânul caseĭ.

Nalbă. — Eŭ îs cam ĭute, şi...

Balaşa. — (în parte) Ĭute ca nalba.

Nalbă. — Socot c'ar fi maĭ potrivit sĕ vorbească *kir* Manoli, ca socru...

Manole. — Eŭ? bucuros; însă nu ştiŭ cum sĕ 'ncep; prin urmare tot maĭ cuviincĭos îĭ cuconu Matachi, ca părinte...

Nalbă. — Dacă n'aşĭ fi ĭute...

Balaşa. — Mări, ce vĕ poftiţĭ ca Greciĭ la temniţă? Las' că'ĭ grăeşte Bălaşa. Eată'l!

SCENA XV.

Ceĭ de'nainte, **Radu.**

Radu. — Domnilor!.. Un curier estraordinar, în chip de ţigan, a venit să mĕ învite aicĭ din partea stăpânuluĭ seŭ... Cine 'ĭ mĕ rog stăpânul pomenituluĭ balaur?

Nalbă. — (blând) Eŭ, domnule.

Radu. — Domnul meŭ, eată-mĕ d'inaintea d-tale. Ce poftescĭ?

Nalbă. — Eŭ?.. Întreabă pe cucoana Caliopi.

Caliopi. — Ba, *pardon*... pe *kir* Manoli.

Manole. — Ba pe gĭupineasa Bălaşa.

Radu. — A!.. Se vede că ne jucăm de-a baba-oarba.

Balaşa. — (atinsă) Ce baba-oarba?.. Cine 'ĭ baba-oarba?.. N'auḑĭ, *moşu* cela?..

Radu. — Mie 'mĭ vorbescĭ, jupăneasă?

Balaşa. — D-tale... Se vede că'ţĭ placŭ fetele?

Radu. — Cum nu?.. când îsŭ frumuşele... dar' ce are-a face?..

Balaşa. — Îţĭ placŭ!.. şi de-aceea te furişezĭ pe sub gardurile oamenilor?

Radu. — Eŭ?

Balaşa. — Şi facĭ sĕmne la ferestrele caselor?

Radu. — (în parte) E lipsită!

Balaşa. — Facĭ sĕmne, ha? Aşa, cu mânile, ca o moară de vĕnt şi cu capu, aşa, ca un cal ce se apără de muscă?

Radu. — (luĭ Nalbă) Domnule, esplică'mĭ, te rog, cimiliturile jupăneseĭ.

Nalbă. — Ce sĕ'ţĭ esplic, domnule... În douĕ cuvinte

ĭţĭ spun curat că'ţĭ perdĭ timpul în zădar... Copila mea nu'ĭ de-acele...

Radu. — De care?

Nalbă. — Copila mea are creştere bună, domnule.

Balaşa. — Are dar; că eŭ am crescut-o, eŭ am...

Radu. — Ş'apoĭ?.. Ce mĕ privesce pe mine?

Balaşa. — Dacă nu te priveşte, de ce caţĭ s'o scoţĭ din minte cu schimonositurile d-tale?.. De ce te-aĭ aşĕdat d'incolo de grădină în faţă cu fereastra eĭ? De ce 'ĭ facĭ sĕmne cu mâna şi te uĭţĭ la dînsa cu ochĭana? Nu ţi'ĭ ruşine ca sĕ te porţĭ ca un sare-garduri?

Radu. — A! înţeleg acum... Ha, ha, ha, ha, ha!

Balaşa. — Ean auḑi'l că şi rîde! are obraz sĕ rîdĕ!

Toţĭ. — Rîde!

Radu. — Mĕ ertaţĭ, dar', ḑeŭ! nu mĕ pot opri de ris... prepusurile d-voastre sûntŭ atât de comice!..

Balaşa. — Ce sûntŭ?.. Ean maĭ ḑi odată?

Radu. — Domnilor! în câteva cuvinte vĕ pot linişti... Aţĭ creḑutŭ că fac curte prin semne telegrafice nu sciŭ căreĭ domnişoare de aicĭ? V'aţĭ înşelatŭ. Dacă m'am aşeḑat cu instrumentele mele pe movila de lângă grădină, am făcut-o ca sĕ ridic planul loculuĭ pe unde are sĕ trécĕ drumul de fer.

Toţĭ. — Planul... loculuĭ drumuluĭ de fer!

Radu. — Dar, domnilor! Companiea drumuluĭ de fer m'a însărcinat cu ridicarea planuluĭ; căcĭ sûnt inginer topograf.

Balaşa. — Potograf!

Nalbă. — Şi pe unde, mĕ rog, are sĕ treacĕ drumu?

Radu. — De-a lungul moşieĭ acesteĭa.

Nalbă. — De-a lungu?.. Sĕ mi se stricc-o mulţime de fălcĭ de-arătură şi de fênaţ?

Manole. — Pagubă însĕmnătoare!

Radu. — (scoţênd un plan din carton) Eată liniea trasă aicĭ pe plan. Ea începe de la hotarul moşieĭ, trece prin pădure...

Nalbă. — Sĕ 'mĭ taĭe şi pădurea?

Radu. — Cotigesce pe lângă eaz, apoĭ apucă drept prin grădina boĭerească, şi chĭar drept...

Nalbă. — Prin mijlocu caseĭ poate?

Radu. — Precum ţicĭ; chĭar prin mijlocul caseĭ... Îmĭ pare reŭ, domnul meŭ; însă avem sĕ fim siliţĭ a'ţĭ da casa la pămênt, pentru ca sĕ trécĕ drumul.

Nalbă. — (furios) Casa mea!

Manole. — Casa luĭ!

Nalbă. — Dărăpănată!

Caliopi. — Cu grădină!

Balaşa. — Şi cămară!

Radu. — Tot!

Balaşa. — Ca pe vremea Enicerilor!

Radu. — Ba nu, căcĭ Enicerĭĭ nu daŭ despăgubire.

(Nalbă, Manole, Caliopi şi Balaşa se apropie de Radu şi vorbescŭ o dată cu toţiĭ.)

Nalbă. — Şi socoţĭ d-ta c'oĭŭ lăsa eŭ sĕ 'mĭ stricaţĭ bunătate de casă, unde m'am născut, unde-am crescut, unde m'am însurat, unde 'mĭ-aŭ murit rĕposata? Odată cu capu!

Balaşa. — Şi socoţĭ d-ta c'oĭŭ lăsa eŭ sĕ stricĭ bu-

nătate de casă, unde-am trăit ş'am înbătrânit cu cheile în mână, şi unde-am crescut pe Adeluţa? Odată cu capu!

Manole. — Şi socoţi d-ta c'oiŭ lăsa eŭ să stricaţi bunătate de casă unde m'am deprins a veni de douĕdĕcĭ ş'atâţi de anĭ, şi care are să fie ţestrea mireseĭ? Odată cu capu!

Caliopi. — Şi socoţi d-ta c'oiŭ lăsa eŭ să stricaţi bunătate de casă unde-am să mĕ mărit, să fiŭ stăpână, şi să 'mĭ fac cuĭbu fericiriĭ mele căsătorescĭ? Odată cu capu!

Radu. — Încet, încet, nu vĕ aprindeţi.

Nalbă. — Ce să nu m'aprind? Eŭ sûnt ĭute, domnule. Auḑĭ? Să mĕ păgubească de nu ştiŭ câte fălcĭ de pământ, pentru ce? pentru un drum de fer!.. par' că noĭ n'amŭ trăitŭ pĕn' acum şi fără drumurĭ.

Manole. — Ba amŭ trăitŭ şi ne-aŭ mersŭ bine, slavă Domnuluĭ!

Radu. — Bine, dar!.. şi maĭ cu sémă móle... prin glod... cu carul... Hăĭs tălăşman, ça boean!.. şi boiĭ se spetescŭ întinḑênd la jug şi carul scârţie prin glod, şi bĭetul român asudă bătênd cu prăjina în boiĭ luĭ... Hăĭs boţolan, ça priau!.. şi roata dă într'o groapă şi carul se frânge!.. Ha ho! ha ho!.. Daĭ la deal? e pre înalt... Daĭ la vale? e pre răpide... Daĭ pe şes, e pre mlăştinos!.. sosescĭ la malul uneĭ ape? pod nu'ĭ! Ha ho! ha ho!.. Carul stă ear' pe loc!.. şi tot astfel, când cauţi ţéra ca şi carul remâne înglodată, în timp ce ţerile vecine mergŭ înainte cu răpeḑicĭunea gânduluĭ.

Nalbă. — Ş'apoĭ?.. Meargĕ sănĕtoase... Ce ne pasă nouĕ?

Manole. — Ce-avem noĭ a înpărţi cu ele?

Balaşa. — (luĭ Manole) Te 'ntreb?

Radu. — Ce-avem a înpărţi? Avem a înpărţi binefacerile civilisaţieĭ şi raḑele aceluĭ soare modern ce pórtă falnicul nume de progres. Avem a înpărţi cu alte popóre comorile pămêntuluĭ nostru şi a lua în schimb de la ele ceea ce ne lipsesce: industrie, arte, cunoscinţe folositóre ţerĭĭ. Avem a proba că şi noĭ sûntem demnĭ de a face parte din marea familie europeană, care păşesce către un viitor măreţ. Avem a ne feri de a fi porecliţĭ: Cârtiţile Europeĭ... Şi pentru tóte aceste, pentru ca sĕ păşim ca tótă lumea pe calea ce se deschide înaintea nóstră, ne trebue drumurĭ de fer, domnilor, precum ne-aŭ trebuitŭ telegraful electric şi marele reforme de care se bucură Românieа.

Nalbă. — Ba că chĭar!

Manole. — Ama!

Radu. — Dar! drumurĭ de fer, care ne vor pune în relaţie cu lumea întrégă; drumurĭ de fer, care vor înlesni transportul ródelor muncĭĭ nóstre; drumurĭ de fer, care ne vor înḑeci şi înmii averile; drumurĭ de fer, care, la cas de bólă, ne vor da mijlocul a ne procura ajutorul sciinţeĭ medicale; drumurĭ de fer, care ne vor scăpa de ruină şi de mórte; dar! drumurĭ de fer, domnilor, adică: înflorirea, întinerirea, reînvierea Patrieĭ nóstre.

Drumul de fer este un Zmeŭ
Ce trece munţĭ în sborul seŭ
Şi riurĭ, mărĭ şi văĭ adâncĭ
Şi bălţĭ şi ripĭ şi 'nalte stâncĭ.

Drumul de fer cu-aripĭ de foc
Duce luminĭ în orĭ ce loc,
Şi 'n calea luĭ nasce belşug,
Şi 'n urma luĭ lipsele fug.

Drumul de fer unesce 'n sbor
Orĭ ce popor cu alt popor,
Ş'aprinde-amor duĭos, frăţesc
În orĭ ce suflet omenesc.

Nalbă. — Palavre, domnule, palavre!.. aşa ne-aţĭ asurdĭtŭ cu vorbe marĭ pĕn' ce ne-aţĭ luatŭ moşiile şi ne-aţĭ făcutŭ una cu locuitoriĭ... Palavre françusescĭ! Drumurile de fer aŭ sĕ înbogăţască pe străiniĭ care le-or face, ear' nu pe noĭ.

Radu. — Eaca!.. Nu cumva veţĭ pretinde ca străiniĭ sĕ ne aducĕ în ţĕră sciinţa lor... pentru hatîrul ochilor nostri ceĭ frumoşĭ? Eĭ domnilor! sĕ fim drepţĭ şi sĕ ne ferim de a ne potrivi acelor ce tot strigŭ în contra străinilor; căcĭ amŭ cădea în trista categorie de oamenĭ nerecunoscĕtorĭ... Ţerilor civilisate străine sûntem datorĭ noĭ, Românĭĭ, cu luminile ce avem astădĭ; prin urmare, când străiniĭ voĭescŭ sĕ înzestreze Romăniea cu instituţiĭ folositóre, trebue sĕ le întindem mânile cu dragoste, trebue sĕ 'ĭ încuragĭăm, dându-le avantage potrivite cu sacrificiile lor, ear' nu sĕ facem ca orbul din basme, care a spart capul celuĭ ce 'ĭ-a arătat drumul.

Nalbă. — Toate aceste 'sŭ frumoase, domnule, dar' eŭ unul sûnt hotărît sĕ nu las ca sĕ treacĕ drumul d-tale pe moşiea mea.

Radu. — Pre bine; însă cum îl veĭ opri?

Nalbă. — M'oĭŭ aţine la hotar cu paru, dac' a trebui.

Radu. — Ha, ha, ha, ha!

Nalbă. — Saŭ maĭ bine m'oĭŭ duce la Bucureştĭ ca sĕ intrigarisĕsc în contra luĭ. Helbet!.. doar' oĭŭ găsi eŭ acolo oamenĭ cu cap, care sĕ înţĕleagĕ lucrurile ca mine.

Radu. — Nu cred.

Nalbă. — Audĭ? palavre; drumul de fer îĭ Zmeŭ cu aripĭ de foc... trece peste munţĭ *ke ta lipa*... poveste de mancă... par' c'amŭ fi copiĭ... Maĭ bine carul cu boĭ, de cât drumurĭ de fer... Nu 'ĭ aşa, boĭerĭ d-voastră?

Manole. — Aşa!..

SCENA XVI.

Ceĭ de'nainte, **Adela.**

Adela. — Ce cértă 'ĭ aicĭ, mamă Balaşă?

Balaşa. — Nu 'ĭ nimică, Adeluţă... S'o aprins boĭerĭu.

Radu. — Adela!

Adela. — Radu!

(Se apropie cu bucurie unul de altul.)

Toţĭ. — (în parte) Se cunoscŭ!

Radu. — Cum de vĕ găsescŭ aicĭ?

Adela. — Aicĭ e moşiea tatăluĭ meŭ.

Nalbă. — Ean ascultă, domnule, de unde cunoşti pe fiică-mea?

Radu. — Am avut onorul de a'i fi presentat la Iaşi.

Balaşa. — (în parte) Aista 'i potografu!

Nalbă. — Aşa?.. Apoi de ce m'ai înşelat, spuindu'mi că nu făceai nimăruĭ din casă sămne mai adinioarea?

Radu. — Domnule, vă încredinţez...

Nalbă. — Ai vrut să 'ţi baţi gioc de mine?

Caliopi. — Şi de mine?

Manole. — Şi de mine?

Balaşa. — (în parte, arătând pe Manole) Na şi el!..

Radu. — Domnilor, vă rog să m'ascultaţi...

Nalbă. — Ce să te-ascult?.. ear' palavre?.. Ha, ha! vreĭ să 'mi faci drumuri prin casă, şi caţi să 'mi amăgeşti copila!

Adela. — (cu rugăminte) Tată...

Radu. — Domnule...

Nalbă. — Afară, berbantule!

Radu. — (indignat) Domnule...

Nalbă. — Afară păn' nu mă ĭuţesc.

Radu. — Ai noroc, domnule, că eşti părintele Adeleĭ... (ese prin fund.)

Nalbă. — Părinte, nepărinte, afară din casa mea... şi cât pentru d-ta, duducă, care cunoşti inginerĭ, să nu te mai arăţi în ochiĭ meĭ, nerușinato!

Adela. — (plângând) A!

Balaşa. — Ce face?.. puşche pe limbă'ţi.

Nalbă. — Taci, nebună bătrână ce eşti, că numai

vorba 'ĭ de tine... nu eştĭ nicĭ de-o ispravă... De aḑĭ înainte nu 'mĭ trebueştĭ... Mergĭ de 'ţĭ cată loc aĭurea.

Balaşa. — (furioasă) Cum aĭ ḑis? Mĕ daĭ afară după 25 de anĭ de slujbă, pe mine Bălaşa?.. şi socoţĭ poate că m'oĭŭ duce cu una, cu două? c'oĭŭ lăsa eŭ pe Adeluţa... garofiţa măsiĭ?.. care-am crescut-o, (plângênd) am discântat-o, am hărăcsit-o...

Adela. — Tată, tată, értă pe mama Balaşa...

Nalbă. — Lipsiţĭ amêndouĕ... Sĕ nu vĕ maĭ vĕd.

Adela. — Ah! mamă... (leşină în braçele Balaşeĭ.)

Balaşa. — Vaĭ de mine! 'Mĭ-o ucis puĭu, hapsînu draculuĭ... Adelă... Adeluţă... (o aşĕḑă pe canape).

Toţĭ. — A leşinat!.. Colonie... oçet... pene arse la nas.

Balaşa. — Ghĭaçă, ghĭaçă... Aduceţĭ un lighean cu ghĭaçă.

Caliopi. — Aleargă degrabă la gheçărie, *kir* Manoli.

Manole. — Eaca mĕ duc. (ese prin stânga).

Nalbă. — (buĭmăcit) Bălaşo... nu 'şĭ vine 'n simţirĭ?

Balaşa. — Fugĭ, căpcăunule, că 'mĭ-aĭ omorît odoru... Adeluţa mătuşiĭ.

Nalbă. — (lângă Adela) Adelă...

Caliopi. — E nesimţitoare... ar trebui un doftor.

Nalbă. — Dar... un doftor... Sĕ trimetim îndată...

Balaşa. — Unde sĕ trimetim?.. Cale de triĭ poştĭ de-aicĭ nu se găseşte nicĭ doftor, nicĭ spiţer... Ar trebui o ḑi 'ntreagă ca sĕ meargĕ un om pĕn' la târg.

Caliopi. — Dac'ar fi un drum de fer pe moşie, într'o clipă ar sosi doftorul aicĭ.

Nalbă. — (năuc) Dar... un drum de fer... bine ḑicĭ.

Balaşa. — Ce maĭ pomeneştĭ de drum de fer, cucoană Caliopi! N'aĭ auḑit că boĭerĭu vra sĕ s'aţie cu paru la hotar?..

Nalbă. — Eĭ! aşa... am ḑis-o... dar' mĕ căesc... (cu desperare) Aşĭ da acu şi moşiea 'ntreagă, numaĭ sĕ scape Adela... Treacĕ drumul de fer prin pădure, prin grădină, prin casă... pe unde 'ĭ-a plăcea... treacĕ chĭar peste trupul meŭ, numaĭ sĕ nu'mĭ perd copila... Adeluţă, vinăţĭ în sîmţirĭ... 'ţĭ-oĭŭ da ce'ĭ vrea, oĭŭ împlini toate dorinţile tale.

Balaşa. — (în parte) Bĭetu boĭerĭŭ... plînge!

Nalbă. — Bălaşă!.. tu 'mĭ-aĭ crescut-o, tu sĕ 'mĭ-o scapĭ de moarte... auḑĭ tu?.. Spune ce sĕ fac?.. ce sĕ fac, săracul de mine!

Balaşa. — Ce sĕ facĭ? s'o măriţĭ cu potografu.

Nalbă. — Care potograf?

Balaşa. — Cel de dinioare, care 'l-aĭ dat afară, şi care se ĭubeşte cu Adela.

Nalbă. — Fie... dar' unde 'ĭ, unde 'ĭ?

Balaşa. — Unde-a fi, n'aĭ grijă... îl aduc eŭ cu ulcica...

Nalbă. — Adă'l!

Caliopi. — Aĭ sĕ vrăjescĭ?

Balaşa. — Am. (scoate din buzunar o ulcică şi o vărguţă, şi începe a descânta ĭute.) Tăceţĭ molcu, sĕ nu 'mĭ smintiţĭ vraja... Sss!

(Descântă învêrtind vĕrguţa în ulcică.)

Vĕrguţă de alun,
Acum într'un cés bun,
Prefă-te balaur
Cu solgiĭ de aur,
Şi pe cel dus
Adă'l pe sus;
Ca un nebun,
Pe-o prăjină de alun.

Nalbă şi Caliopi. — Vine?

Balaşa. — Vine, vine... eată'l sositor.

SCENA XVII.

Ceĭ de'nainte, **Sava.**

Sava. — Gĭupineasă, gĭupineasă...

Balaşa. — Carnacsî.

Sava. — Săriţi!.. Cuconaşu Manolachi o răpit pe Ioana.

Toţĭ. — Cum?

Sava. — 'L-am vĕgut cu ochiĭ meĭ... din dosu grajdĭuluĭ, apucând pe Ioana în braţe, sărind cu ea în brişcă, şi luând drumu spre eaz.

Caliopi. — A fugit Manolachi?.. cu sacul meŭ!.. Vaĭ de mine!.. aleargă Savo!..

(Sava ese, alergând.)

Nalbă. — Ce sac?

Caliopi. — (desperată) Sacul meŭ de voĭagiŭ în care aveam 3000 de galbiniĭ şi corespondenţa de amor a maĭoruluĭ... Săraca de mine!

Nalbă. — Corespondenţă de a maĭor... de amor a maĭoruluĭ!.. Ha, ha! cucoană... aveaĭ corespondenţă de a maĭor... cu alţiĭ?..

Caliopi. — Ah!.. ce-am spus!.. ah! ah! (cade în istericale pe canapeoa din stânga.)

Nalbă. — Bălaşă... nu mĕ lăsa... îmĭ vine-ameţală...

Balaşa. — Altă bele, acu!.. Mergĭ ĭute de 'ţĭ pune la cap un şervet cu ghĭaţă.

Nalbă. — (eşind prin stânga, ameţit) Ghĭaţă... a maĭor... Adela...

Caliopi. — (în spasmurĭ) Sacul... baniĭ... maĭorul...

Balaşa. — Ean priveşte ce frumos o prinde!.. coşcogea spanchĭe cu istericale... Se vede că cucoana era scrisă la oaste... Aferim!

Caliopi. — Sacul... sacul...

SCENA XVIII.

Ceĭ de'nainte, **Sava, Ioana.**

Sava. — (aducênd sacul) Eaca sacu... eaca şi Ioana... (pune sacul în braţele Caliopiĭ.)

Caliopi. — (trezindu-se) Sacul!.. el e! săcuşorul meŭ... averea me... eată'l!.. Nu'ĭ lipsesce nimic?.. (deschide sacul şi 'l ecsaminează.)

Balaşa. — Dar' cum aĭ scăpat, fa, din ghĭarĕle hoţuluĭ?

Ioana. — Un străin m'o auḑit strigând: agĭutor; o eşit înaintea cailor, 'ĭ-o oprit, şi cuconaşu Manolachi cum 'l-o vĕḑut, o sărit spăriet din brişcă ş'o apucat fuga pe câmpĭ.

Balaşa. — Da unde'ĭ străinu?

Ioana. — Nu ştiŭ... el m'o adus în curte cu brişca, ş'apoĭ s'o făcut nevĕdut.

Balaşa. — (în parte) El a fi, potografu!.. Sĕ'ĭ maĭ vrăjĕsc... doar' a vini maĭ degrabă. (începe ear' a vrăji şi a descânta.)

Vĕrguţă de alun,
Adă'l într'un cés bun;
Cu ĭuţeala vêntuluĭ
Pe faţa pământuluĭ;
Ear' copila sĕ 'nfloréscă,
Pe loc sĕ se curăţéscă
De fapt
De dat
De pără
De ură
De 'ntristare
Şi de vătămare.
Ursitul sĕ vie
Fata sĕ re'nvie
Curată
Luminată
Ca sĕ fie măritată.

SCENA XIX.

Ceĭ de'nainte, **Radu.**

Toţĭ. — Eată'l!

Radu. — *Pardon...* m'am întors aicĭ ca sĕ vĕ spun...

Balaşa. — Sss!

Radu. — Ce 'ĭ?

Balaşa. — (o arată pe Adela).

Radu. — Ce văd! Adela leşinată! (se apropie de Adela) Adelă... Adelă!

SCENA XX.

Ceĭ de'nainte, **Nalbă** (legat cu un şervet la cap), **Manole** (cu un lighean în mână.)

Manole. — Eată ghĭaţa!

Balaşa. — Sss!

(Manole remâne încremenit lângă uşă.)

Nalbă. — Ce 'ĭ?

Balaşa. — (arătând pe Radu) Potografu.

Nalbă. — A vinit?

Balaşa. — 'L-am adus cu ulcica.

Nalbă. — Ce face-acolo?

Balaşa. — Sss!!

Radu. — (cu glasul uĭmit) Adelă, Adelă... Ascultă glasul meŭ... Eŭ sûnt lângă tine... eŭ, Radu, care te ĭubesc ca pe ângerul tinereţilor mele; eŭ, care 'mĭ-aşĭ da vieaţa pentru tine.

Manole. — Ce ḑice?.. ce ḑice?

Balaşa. — Sss!!

Radu. — Adelă, din lumea în care te găsescĭ întoarce-te ear' pentru noĭ, ca sĕ veḑĭ cum te plângem, cum te dorim, cât te ĭubim... Adelă!

Adela. — (deşteptându-se) Unde sûnt?.. Cine mĕ chĭamă? Radu! Radu!.. Ah! (se pleacă pe umĕrul luĭ Radu.)

Radu. — Scumpa me!

Nalbă. — (păşind spre Adela) A înviet copila!

Adela. — (spăimântată) Tatăl-meŭ!.. fugĭ Radule!

Radu. — N'aĭ frică, scumpa me... Nicĭ mórtea nu mĕ va putea smulge de lângă tine... De-a fi chĭar sĕ ne ucidĕ părintele teŭ, omŭ muri împreună unul lângă altul...

Nalbă. — (viind lângă Adela) Sĕ vĕ ucid eŭ?.. mĕ fereascâ Dumneḑĕŭ! Maĭ bine vĕ voĭŭ cununa, ca sĕ fac fericirea voastră... şi sĕ viŭ de hac luĭ *kir* Manoli.

Manole. — Aud?

Adela. — (serutând mâna luĭ Nalbă) Bunul meŭ părinte!

Balaşa. — Aşa maĭ viĭ de-acasă, cucoane.

Radu. — Domnule... cum sĕ vĕ probez recunoscinţa me?

Nalbă. — Cum?.. Fericind pe Adela şi făcêndu'mĭ drumurĭ de fer pe toată moşiea.

Caliopi. — Bravo, bravo, amicul meŭ!

Nalbă. — Cât pentru d-ta, cucoană Caliopi, îţĭ poftoresc s'agĭungĭ din maĭoreasă, ghinĕrăreasă.

Caliopi. — *Merci*... Mĕ duc la Iaşĭ sĕ mĕ mărit cu maĭorul.

Nalbă. — Călĕtorie... (în parte) sprêncenată.

Manole. — Eĭ bine; eŭ ce fac cu ligheanu ist de ghĭaçă?

Balaşa. — Bagă'l în sîn, *kir* Manoli.

Manole. — Dar cu fĭĭul meŭ, Manolachi?

Balaşa. — Trimete 'l la volintirie pe malu Dunărĭĭ.

Manole. — Cine?.. el volintir?.. bobocul tatiĭ?..

dar' nu 'ţĭ-am spus, gĭupineasă Bălaşă, că el âncă... (vorbesce Balaşeĭ la ureche) n'a schimbat toţĭ dinţiĭ.

Balaşa. — Ha, ha, ha! mare natafleţ o maĭ fost.

Manole. — Natafleţ.

Adela. — Ce riḑĭ, mamă Balaşă?

Balaşa. — Nimic... Ean *kir* Manoli spune ghiduşiĭ.

Toţĭ. — Ce ghiduşiĭ?

Balaşa. — Ci că...

Manole. — Sĕ mĕ 'ngropĭ de'ĭ spune, gĭupineasă.

Balaşa. — Ci că... drumul de fer ĭĭ iscodirea draculuĭ.

Radu. — Chĭar aşa sĕ fie, noĭ sĕ strigăm cu entusiasm: Vivat drumul de fer!

Toţĭ. — Vivat!

Drumul de fer unesce 'n sbor
Orĭ ce popor cu alt popor;
El va sădi amor frăţesc
În orĭ ce suflet românesc. (bis.)

(Cortina cade.)

Republica Socialistă Română
BIBLIOTECA CENTRALĂ DE STAT
C87